

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdu a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **M. J.**, zastoupený JUDr. Annou Doležalovou, MBA, advokátkou se sídlem Štěpánská 633/49, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 20. 7. 2015, č. j. 45 Az 46/2014 - 45,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna a náhrada hotových výdajů advokátky JUDr. Anny Doležalové, MBA, **se určuje** částkou 3400 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

Rozhodnutím ze dne 28. 7. 2014, č. j. OAM-123/LE-BE03-ZA14-2014, žalovaný rozhodl, že se žalobci (dále jen „stěžovatel“) mezinárodní ochrana podle § 12, 13, 14, 14a a 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje, neboť nebyly shledány důvody pro její udělení dle žádného z uvedených ustanovení zákona o azylu.

Žalovaný dospěl k závěru, že stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti o tom, že by ve své vlasti vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, za kterou by byl relevantním způsobem pronásledován.

Žalovaný dále dovodil, že v případě stěžovatele jde o osobu, která ve vlasti nikdy neměla žádné potíže, ať už se státními orgány nebo z důvodů podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Za důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalovaný na základě sdělení stěžovatele označil špatnou ekonomickou situaci stěžovatele, snahu o legalizaci dalšího pobytu a současné dění na Ukrajině. Smyslem mezinárodní ochrany je poskytnout žadateli ochranu, nikoli však před jakýmkoliv negativními jevy v zemi jeho původu, nýbrž jen z důvodů stanovených v zákoně o azylu; ty však žalovaný v průběhu řízení neshledal. Žalovaný poukázal na účelovost jednání stěžovatele a zdůraznil, že nelze hovořit o tom, že by na Ukrajině probíhal vnitřní ozbrojený konflikt. Žalovaný se v odůvodnění napadeného rozhodnutí vyjádřil také k okrajovým zmínkám stěžovatele o obavách z povolání k výkonu vojenské služby tak, že nepříjemnosti při jejím výkonu či případné obavy z jejího nenastoupení nezakládají odůvodněný strach, který by bylo možné podřadit pod § 12 zákona o azylu.

Žalovaný dále vyhodnotil, že stěžovatel nesplnil podmínky stanovené § 13 zákona o azylu, neboť bylo zjištěno, že v České republice nebyla udělena mezinárodní ochrana žádnému z jeho rodinných příslušníků ve smyslu uvedeného ustanovení, což obdobně platí ve vztahu k udělení doplňkové ochrany podle § 14b zákona o azylu). Žalovaný nezjistil ani žádný důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, přičemž v této souvislosti se zabýval zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situací stěžovatele, jeho věkem, zdravotním stavem a absencí zázemí ve vlasti. Žalovaný dospěl k závěru, že stěžovatel nesplnil ani zákonné podmínky pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Žalovaný přitom zhodnotil stav na Ukrajině, a to zejména neuplatňování postihu či diskriminace vůči neúspěšným žadatelům o mezinárodní ochranu, mobilizaci týkající se pouze dobrovolníků, klidnou situaci na západě a ve středu země, možnost přestěhování se v rámci země původu. Jediným důvodem odjezdu stěžovatele z vlasti byla podle žalovaného možnost získání pracovní příležitosti, přičemž žádost o mezinárodní ochranu podal stěžovatel toliko z důvodu legalizace pobytu a neochoty se do své vlasti vrátit.

Dne 8. 8. 2014 podal stěžovatel proti rozhodnutí žalovaného žalobu u Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), kterou doplnil podáním ze dne 18. 8. 2014. Dne 20. 7. 2015 vydal krajský soud rozsudek pod č. j. 45 Az 46/2014 - 45, jímž žalobu zamítl jako nedůvodnou ve smyslu § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Krajský soud se ztotožnil s argumentací žalovaného, který se podle něj dostatečně vypořádal s tvrzeními stěžovatele ohledně postihu za porušení branné povinnosti, zhodnotil všechny relevantní skutečnosti pro udělení humanitárního azylu nebo doplňkové ochrany. Krajský soud rovněž přisvědčil žalovanému v hodnocení, že neexistence zázemí stěžovatele ve vlasti není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany ve smyslu zákona o azylu. Krajský soud nad rámec důvodů rozhodnutí rovněž uvedl, že chce-li stěžovatel nadále pobývat v České republice, pak by bylo na místě využít spíše postupy upravené zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

Stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů, jež podřadil pod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Má za to, že řízení u krajského soudu trpí vadami spočívajícími v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost.

Stěžovatel konkrétně namítl, že v průběhu řízení tvrdil, že výkon vojenské služby je v rozporu s jeho svědomím, když uvedl, že „*je věřící člověk a do nikoho střilet nebude*“. Ze všeobecně dostupných informací ze země původu stěžovatele je přitom zřejmé, že osobám, které odpírají výkon vojenské služby, hrozí trest odnětí svobody. Vzhledem k tristním podmínkám v ukrajinských věznicích bylo tedy úkolem žalovaného vyloučit pronásledování nebo hrozbu vážné újmy stěžovateli v případě jeho návratu na Ukrajinu, což ovšem neučinil. Podle stěžovatele je nutné odmítnout úvahu žalovaného a krajského soudu, podle které nenastoupení vojenské služby bez dalšího nezakládá důvody podřaditelné pod § 12 zákona o azylu. V této souvislosti stěžovatel odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2008, sp. zn. 5 Azs 18/2008, podle kterého trestní stíhání pro nenastoupení vojenské služby může v určitých případech založit relevantní pronásledování, a to například tehdy, pokud je trestní sankce důsledkem toho, že se bránc odmítne zúčastnit bojových operací, které odporují mezinárodnímu právu nebo mu hrozí trest, jehož intenzita či způsob výkonu zakládá porušení lidských práv. Stěžovatel v této souvislosti odkázal na vyjádření bývalé vysoké komisařky OSN pro lidská práva, podle kterého je vysoce pravděpodobné, že situaci na Ukrajině bude řešit Mezinárodní trestní soud, neboť obě strany konfliktu používají těžké zbraně k útokům na civilisty. Stěžovatel má za to, že za této situace dopadá výše zmíněný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2008, sp. zn. 5 Azs 18/2008, také na jeho případ a splnění podmínek § 12 zákona o azylu tak nelze bez dalšího vyloučit.

Podle stěžovatele se krajskému soudu dále nepodařilo vyvrátit žalobní námitku, že celkově bezvýhodná situace může být relevantním důvodem pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, neboť nelze souhlasit s názorem, že délka pobytu stěžovatele v České republice byla žalovaným vzata v úvahu, když tato skutečnost z odůvodnění napadeného rozhodnutí neplyne. Žalovaný se omezil jen na paušalizované konstatování, že se v případě stěžovatele zabýval zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situací stěžovatele a přihlédl k jeho věku a zdravotnímu stavu, přičemž neshledal žádné důvody hodné zvláštního zřetele. Konkrétní okolnosti případu stěžovatele jako možné důvody pro udělení mezinárodní ochrany formou humanitárního azylu žalovaný vůbec nezkontroloval, ačkoliv ze spisu jsou důvody žádosti stěžovatele zřejmé (nelze tedy podle stěžovatele souhlasit ani s argumentací krajského soudu, že neuvedl žádný z důvodů, který by potenciálně mohl být důvodem zřetele hodným).

Stěžovatel rovněž nesouhlasil s názorem krajského soudu, že skutečnost, že nemá v zemi původu žádné zázemí a v případě návratu by byl zcela bezprizorní, je z hlediska zákona o azylu irelevantní. Tyto skutečnosti naopak podle stěžovatele mohou představovat

další důvody pro udělení humanitárního azylu, neboť výčet důvodů pro jeho udělení není taxativní a žalovanému je tak umožněno reagovat na situace, které nebyly jako obvyklé důvody pro udělení humanitárního azylu předvídatelné. Odůvodnění rozhodnutí žalovaného proto není z hlediska udělení humanitárního azylu v souladu s formálními požadavky na odůvodnění správního rozhodnutí.

Konečně stěžovatel namítá, že krajský soud nedostatečně vypořádal jeho námitku, že politická situace na Ukrajině je napjatá v celé zemi. Stěžovatel v této souvislosti zdůraznil, že Ministerstvo zahraničních věcí doporučuje občanům České republiky necestovat do Doněcké a Luhanské oblasti Ukrajiny, nicméně kvůli nejistému vývoji bezpečnostní situace vyzývá občany České republiky k obezřetnosti také při cestách do Charkovské, Dněpropetrovské, Zápороžské, Chersonské, Mykolajivské a Oděské oblasti. K argumentaci krajského soudu, že hrozba zásahu ze strany vládních či separatistických ozbrojených složek nehrozí na celém území Ukrajiny, ale platí pouze ve vztahu k problematickým částem (zejména východ Ukrajiny), stěžovatel konstatoval, že výše uvedená výzva se týká rovněž situace na jihu Ukrajiny. K argumentu krajského soudu, že stěžovatel pochází ze Lvovské oblasti (tj. regionu na západě Ukrajiny), stěžovatel poukázal na „*události z posledních dnů*“, kdy ozbrojenci z Právěho sektoru za použití střelných zbraní a granátů udeřili v Mukačevu na západě Ukrajiny a o několik dnů později následoval bombový útok ve Lvově.

Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na své rozhodnutí a rozsudek krajského soudu. Dále uvedl, že bylo zjištěno, že stěžovateli nehrozí pronásledování ve smyslu zákona o azylu a ani stěžovatelem zmiňované obavy nelze označit za odůvodněný strach z pronásledování, což bylo také doloženo relevantními podklady. U stěžovatele nebyl shledán důvod pro udělení humanitárního azylu ani doplňkové ochrany. Krajský soud i žalovaný se dostatečně zabývali problematikou výkonu vojenské služby ve vztahu k samotnému stěžovateli i vnitropolitickou situací na Ukrajině. Stěžovatel neuváděl žádné mimořádné okolnosti, proto je způsob hodnocení podmínek humanitárního azylu ze strany žalovaného a krajského soudu zcela dostatečný. Dlouhodobější (a dobrovolný) pobyt stěžovatele v České republice nelze považovat za mimořádnou okolnost, neboť delší dobu zde pobývá desetitisíce cizinců. Bezprizorním stěžovatel není, neboť na Ukrajině má byt, zaměstnání a finance neměl ani před odchodem ze země původu. S ohledem na uvedené žalovaný navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Stěžovatel se kasační stížností podanou v zákonem stanovené lhůtě (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) domáhá přezkumu rozhodnutí krajského soudu, které vzešlo z řízení, jehož byl účastníkem (§ 102 s. ř. s.), kasační stížnost splňuje všechny zákonné náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.) a stěžovatel je zastoupen advokátkou (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

pokračování

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda význam posouzení kasačních námitek podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Nebylo-li by tomu tak, musela by být kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. pro nepřijatelnost odmítnuta. K důvodům přijatelnosti se kasační stížnost sice explicitně nevyjadřuje, nicméně z jejího obsahu lze ještě dovodit, že důvod její přijatelnosti je spatřován v nesprávném posouzení případu stěžovatele ve smyslu a mezích § 12, 14 a 14a zákona o azylu, v tom, že skutková podstata, z níž žalovaný a krajský soud vycházeli, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, a rovněž rozhodnutí žalovaného není dle stěžovatele v souladu s formálními požadavky na odůvodnění rozhodnutí.

Z uvedeného plyne, že kasační stížnost stěžovatel nepodal jen z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., ale rovněž z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a také z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tj. nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci.

Ve vztahu k otázce ochrany veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je třeba předně uvést, že stěžovateli byla soudní ochrana poskytnuta již individuálním projednáním jeho věci krajským soudem. Další postup ve správním soudnictví, tedy projednání věci Nejvyšším správním soudem, je pak podmíněn přesahem jeho vlastních zájmů. Pokud jde o interpretaci uvedeného pojmu, ta byla podána například v usnesení zdejšího soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Podle tohoto usnesení bude kasační stížnost přijatelná mj. tehdy, pokud by v rozsudku krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

Pokud by krajský soud v rozsudku vycházel ze skutkové podstaty, která by neměla oporu ve spisech nebo by s nimi byla v rozporu, nesprávně by posoudil dotčené právní otázky a nedostatečně by se vypořádal se žalobními námitkami, jak namítá stěžovatel, nelze vyloučit, že by uvedená pochybení mohla být natolik zásadní, že by byla způsobilá mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele ve smyslu shora zmíněného usnesení Nejvyššího správního soudu. V důsledku aplikace § 104a s. ř. s. by mohlo být stěžovateli *a priori* odepřeno či omezeno jeho právo na věcné projednání, a tedy ochrana jeho hmotných práv. V tomto případě se hmotně právní postavení stěžovatele jeví dotčené toliko potenciálně. Pro případ, že by do práv stěžovatele bylo skutečně zasaženo, což lze s určitostí posoudit až v rámci věcného projednání kasační stížnosti, by ovšem konstatováním její nepřijatelnosti byla zmařena právní cesta, jakou by bylo možné případné pochybení žalovaného nebo krajského soudu napravit.

Pokud by institut nepřijatelnosti ve smyslu § 104a s. ř. s. byl v tomto konkrétním případě vykládán odlišným než shora popsáním způsobem, byla by popřena preventivní, usměrňující a sjednocující funkce institutu kasační stížnosti ve vztahu ke krajským soudům a zprostředkovaně i správním orgánům. V konečném důsledku by byl oslaben systém ochrany subjektivních veřejných práv zajišťovaný správním soudnictvím, neboť závěry o hmotně právní pozici stěžovatele by Nejvyšší správní soud činil způsobem, který stěžovateli odpírá přístup k soudu a možnost vyjádřit se ke všem aspektům jeho věci, které

považuje za významné. Jinak řečeno, při respektování podstaty a smyslu práva na soudní a jinou ochranu Nejvyšší správní soud upřednostní v odůvodněných případech zájem na spravedlnosti jednotlivce před rychlostí a hospodárností fungování právního systému (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 29. 3. 2007, č. j. 2 Azs 137/2006 – 67).

S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost stěžovatele je přijatelná, neboť stěžovatel uvedl tvrzení o pochybeních krajského soudu a žalovaného takové intenzity, jež by potenciálně mohla zasáhnout stěžovatelovu hmotně právní sféru. Kasační stížnost je tudíž možné věcně projednat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uplatňovanými stěžovatelem v kasační stížnosti, přičemž zároveň zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud pravidelně judikuje, že jedním z principů tvořících právo na spravedlivé řízení je i povinnost soudů své rozsudky řádně odůvodnit. Nepřezkoumatelné rozhodnutí totiž nedává dostatečné záruky, že nebylo vydáno v důsledku libovůle či způsobem porušujícím Listinou základních práv a svobod zaručené právo na spravedlivý proces [nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257), ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97 (N 85/8 SbNU 287), případně ze dne 21. 10. 2004, sp. zn. II. ÚS 686/02 (N 155/35 SbNU 147); dostupné na adrese nalus.usoud.cz].

K nepřezkoumatelnosti soudních rozhodnutí se Nejvyšší správní soud vyjádřil již dne 4. 12. 2003, a to v rozsudku č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, publ. pod č. 133/2004 Sb. NSS, v němž uvedl: „*Nedostatkem důvodů nelze rozumět dílčí nedostatky odůvodnění soudního rozhodnutí, ale pouze nedostatek důvodů skutkových. Skutkovými důvody, pro jejichž nedostatek je možno rozhodnutí soudu zrušit pro nepřezkoumatelnost, budou takové vady skutkových zjištění, která utvářejí rozhodovací důvody, typicky tedy tam, kde soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem anebo tam, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy v řízení byly provedeny.*“ Za nepřezkoumatelné je dle navazující judikatury zdejšího soudu třeba považovat také rozhodnutí, v němž se soud nevypořádá se všemi žalobními body (rozsudek NSS ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 - 74) či rozhodnutí, z něhož není zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné či vyvrácené (rozsudek NSS ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS).

Vychází-li zdejší soud z uvedeného pojetí, konstatuje, že nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu tak, jak ji stěžovatel namítal, neshledal. Z napadeného rozsudku je zřejmé, z jakých skutečností krajský soud vycházel, jakými úvahami se při svém rozhodování řídil a proč námitky stěžovatele nepovažoval za důvodné, přičemž se vypořádal se všemi žalobními námitkami, jak níže rozvedeno při vypořádání jednotlivých kasačních námitek.

K námitce stěžovatele, že se žalovaný dostatečně nezabýval obavou stěžovatele z postihu v případě porušení branné povinnosti, zdejší soud konstatuje, že touto otázkou a důvody aplikace § 12 písm. a), b) zákona o azylu se žalovaný zabýval na str. 5 napadeného

pokračování

rozhodnutí, přičemž shromáždil řadu podkladů prokazujících, že stěžovateli by při návratu do vlasti nehrozilo pronásledování za uplatňování politických práv a svobod a ani nemůže mít odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uvedených v zákonu o azylu. Žalovaný v této souvislosti provedl zhodnocení politické a bezpečnostní situace a stejně tak se zabýval rovněž stavem dodržování lidských práv na Ukrajině i situací stěžovatele. Při svých zjištěních vycházel z řady relevantních dokumentů, jež si v rámci řízení opatřil (např. Výroční zpráva Freedom House z ledna 2014, informace ZÚ Kyjev č. j. 221/2014-KIEV ze dne 10. 3. 2014, zpráva CRS pro Kongres USA ze dne 24. 3. 2014, zpráva Evropské komise ze dne 27. 3. 2014, informace MZV ČR č. j. 98524/2014/LPTP ze dne 16. 4. 2014, informace OBSE ze dne 23. 4. 2014, informace ZÚ Kyjev č. j. 437/2014-KIEV ze dne 26. 5. 2014, informace MZV ČR č. j. 98525/2014-LPTP ze dne 29. 5. 2014, aktuální znění Infobanky ČTK „Země světa, Ukrajina“, rozhodnutí PČR o zajištění č. j. KRPA-226654-10/ČJ-2014-000022 ze dne 9. 6. 2014 a závazné stanovisko k možnosti vycestování cizince ZS23705 ze dne 9. 6. 2014).

Stěžovatel přitom ve správním řízení tuto námitku zmínil jen okrajově, když toliko v obecné rovině poukazoval na špatnou politickou situaci na Ukrajině, obavy spojené s brannou povinností a její rozpor se stěžovatelovým náboženským vyznáním (viz např. stěžovatelem i v kasační stížnosti zmiňované prohlášení, že *„je věřící člověk a do nikoho střítel nebude“*). Předmětnou námitkou se posléze zabýval rovněž krajský soud, který se ztotožnil s argumentací žalovaného, že povolávání k výkonu povinné vojenské služby v zemi původu není bez dalšího pronásledováním, které by zakládalo důvod pro aplikaci § 12 zákona o azylu, což blíže rozvedl. Totéž dle krajského soudu platí pro případné obavy z nenastoupení výkonu povinné vojenské služby či branné povinnosti, neboť tato povinnost platí pro všechny občany země, nestíhá tedy pouze příslušníky určité skupiny taxativně vymezené v § 12 písm. b) zákona o azylu.

Ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu ve výčtu důvodů strachu z pronásledování výslovně neuvádí trestní stíhání nebo trest za odepření (nenastoupení) výkonu vojenské služby za konfliktu. Nejvyšší správní soud ovšem již v rozsudku ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67, publikovaném pod č. 1713/2008 Sb. NSS, konstatoval, že § 12 písm. b) zákona o azylu musí být v souladu s příkazem eurokonformního výkladu vykládán souladně s požadavky kvalifikační směrnice. Kvalifikační směrnici se v citovaném rozsudku rozumí směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004, o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „směrnice 2004/83/ES“). Tato směrnice byla účinná od 20. 10. 2004 a zrušena byla ke dni 21. 12. 2013, odkdy je třeba postupovat podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „nová kvalifikační směrnice“). Právní pojem pronásledování, důvody pronásledování a vztah mezi nimi proto musí být vykládány zejména v souladu s čl. 9 nové kvalifikační směrnice.

Podle čl. 9 odst. 2 písm. e) nové kvalifikační směrnice za pronásledování ve smyslu odstavce 1 může být mimo jiné považováno trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2 této směrnice.

Stěžovatel namítá, že mu hrozí pronásledování pro nenastoupení vojenské služby, neboť se odmítá účastnit bojových operací, které odporují mezinárodnímu právu, když dochází k páčání válečných zločinů stranami předmětného konfliktu a v rozporu se svým náboženským přesvědčením by byl nucen k účasti na těchto bojích.

Ve vztahu k této námitce by v obecné rovině mohl být relevantní rozsudek Soudního dvora ze dne 26. 2. 2015 ve věci *Andre Lawrence Shepherd*, C – 472/13, který se zabýval právě otázkou, zda a na jaké osoby se vztahuje čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice 2004/83/ES [nyní čl. 9 odst. 2 písm. e) nové kvalifikační směrnice] v případech, kdy je jimi vyjadřován strach z pronásledování z důvodu odmítnutí výkonu vojenské služby, neboť v daném konfliktu má docházet k páčání válečných zločinů. Soudní dvůr v uvedené věci rozhodl takto: „*Ustanovení čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany* [v nyní projednávané věci čl. 9 odst. 2 písm. e) nové kvalifikační směrnice] *musí být vykládána v tom smyslu, že: se vztahují na všechny příslušníky ozbrojených sil, včetně logistického nebo podpůrného personálu; se týkají situace, kdy by spáchání válečných zločinů v daném konfliktu předpokládala samotná vykonávaná vojenská služba, včetně situací, kdy by se žadatel o přiznání postavení uprchlíka účastnil spáchání takových zločinů jen nepřímou, jelikož by při plnění svých úkolů s rozumnou mírou pravděpodobnosti poskytl nezbytnou podporu pro přípravu nebo uskutečnění těchto zločinů; se nevztahují výhradně na situace, kdy je prokázáno, že válečné zločiny již byly spáchány nebo by mohly spadat do pravomoci Mezinárodního trestního soudu, ale též na situace, kdy je žadatel o přiznání postavení uprchlíka schopen prokázat, že je vysoce pravděpodobné, že takové činy budou spáchány; posouzení skutečností, které provádí pod soudní kontrolou pouze vnitrostátní orgány za účelem kvalifikace situace dotýčné služby, musí vycházet ze souboru indicií, které mohou s ohledem na všechny dané okolnosti, zejména okolnosti týkající se významných skutečností týkajících se země původu v okamžiku rozhodnutí o žádosti, jakož i konkrétního postavení a osobní situace žadatele, prokázat, že v důsledku situace služby je uskutečnění tvrzeňých válečných zločinů pravděpodobné; při posuzování, které je věcí vnitrostátních orgánů, musí být vzaty v úvahu okolnosti, že vojenský zásah byl zahájen na základě mandátu Rady bezpečnosti Organizace Spojených národů nebo na základě konsenzu mezinárodního společenství a že stát nebo státy, které provádí operace, stíhají válečné zločiny, a odepření výkonu vojenské služby musí být jediným prostředkem umožňujícím žadateli o přiznání postavení uprchlíka vyhnout se účasti na tvrzeňých válečných zločinech, a že pokud tedy tento žadatel nevyužil řízení za účelem získání postavení odpírače vojenské služby z důvodu svědomí, taková okolnost vylučuje jakoukoli ochranu podle čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice 2004/83, ledaže uvedený žadatel prokáže, že neměl žádné řízení takové povahy ve své konkrétní situaci k dispozici.*“

Nejvyšší správní soud nicméně konstatuje, že v daném případě tato námitka stěžovatele nemůže být důvodná již proto, že stěžovatel se narodil dne 8. 12. 1959, má tedy

pokračování

56 let. Z veřejně přístupných zdrojů je obecně známo, že branná povinnost zavedená na Ukrajině se netýkala věkové kategorie, do které patří stěžovatel, ale šlo o muže podstatně mladší. Nadto nelze ani přehlédnout, že v únoru 2015 bylo uzavřeno stranami konfliktu na východě Ukrajiny příměří. Přestože i po uzavření příměří docházelo či nadále dochází ke střetům (přestřelkám), šlo o incidenty nižší intenzity a v současnosti je stranami konfliktu vyjadřován zájem na zachovávání úplného příměří. Z uvedených skutečností plyne nedůvodnost tvrzení stěžovatele o hrozbě pronásledování v důsledku odepření výkonu vojenské služby ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. e) nové kvalifikační směrnice.

Stěžovatel v dané souvislosti namítá, že by mohl být nepřiměřeným způsobem trestán za odepření výkonu vojenské služby. Ve vztahu k této námitce by mohla opět v obecné rovině v úvahu připadat aplikace čl. 9 odst. 2 písm. b) a c) nové kvalifikační směrnice, podle nichž se za pronásledování považuje také „*právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační, neboť jsou prováděna diskriminačním způsobem; nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání*“. Rovněž k této otázce se vyjádřil Soudní dvůr v rozsudku ze dne 26. 2. 2015 ve věci *Andre Lawrence Shepherd*, C – 472/13, když dospěl k následujícímu závěru: „*Ustanovení čl. 9 odst. 2 písm. b) a c) směrnice 2004/83 [v nyní projednávané věci čl. 9 odst. 2 písm. b) a c) nové kvalifikační směrnice] musí být vykládána v tom smyslu, že za takových okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, se nejeví, že by taková opatření, kterým je vystaven voják z důvodu odepření vykonat službu, jako jsou uložení trestu odnětí svobody nebo propuštění z armády, mohla být s ohledem na legitimní výkon práva dotyčného státu udržovat ozbrojené síly považována za natolik nepřiměřená nebo diskriminační, že by patřila mezi akty pronásledování, které uvádí tato ustanovení. Je však věcí vnitrostátních orgánů, aby tuto skutečnost ověřily.*“ Rovněž ve vztahu k této námitce ovšem platí, že stěžovateli již vzhledem k jeho věku reálně odvedení k výkonu vojenské služby nehrozí a této námitce tak nelze přisvědčit.

Dále stěžovatel namítá, že mu hrozí vážná újma v důsledku ozbrojeného konfliktu na Ukrajině, když strany konfliktu používají těžké zbraně k útokům na civilisty. Tato námitka by obecně mohla odpovídat důvodu pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, podle kterého se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Znění tohoto ustanovení odpovídá znění čl. 15 písm. c) nové kvalifikační směrnice, jakož i znění téhož článku předcházející směrnice 2004/83/ES. Článek 15 písm. c) směrnice 2004/83/ES pak podle rozsudku Soudního dvora ze dne 30. 1. 2014 ve věci *Aboubacar Diakité*, C – 285/12, musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely použití tohoto ustanovení je třeba mít za to, že existuje vnitrostátní ozbrojený konflikt, stojí-li řádná armáda státu proti jedné nebo několika ozbrojeným skupinám, nebo stojí-li proti sobě dvě nebo více ozbrojených skupin, aniž je nezbytné, aby tento konflikt mohl být kvalifikován jako ozbrojený konflikt, který nemá mezinárodní ráz, ve smyslu mezinárodního humanitárního práva a aniž jsou intenzita ozbrojených střetů, stupeň organizace proti sobě stojících ozbrojených sil nebo délka konfliktu posuzovány odděleně od míry násilí panujícího na dotyčném území. Z těchto závěrů lze s ohledem na shodnou právní úpravu vycházet i za účinnosti nové kvalifikační směrnice.

Definice vážné újmy v čl. 15 písm. c) nové kvalifikační směrnice dále výrazně omezuje personální rozsah tohoto typu doplňkové ochrany tím, že hovoří o „*vážném a individuálním ohrožení ... civilisty*“. Znění § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu toto omezení personálního rozsahu čl. 15 písm. c) nové kvalifikační směrnice dosud neobsahovalo. Z důvodové zprávy k novele č. 165/2006 Sb., kterou měla být do českého právního řádu transponována mj. i směrnice 2004/83/ES, lze však dovodit, že cílem zákonodárce bylo „kopírovat“ čl. 15 písm. a) až c) směrnice 2004/83/ES do § 14a odst. 2 písm. a) až c) zákona o azylu a nad rámec této směrnice zakotvit pouze § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, což svědčí ve prospěch výkladu souladného s čl. 15 písm. c) směrnice 2004/83/ES a rovněž souladného s čl. 15 písm. c) nové kvalifikační směrnice. Ustanovení § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu je tedy nutné vykládat totožně s čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice, a to tak, že se vztahuje pouze na civilisty (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 – 68, publ. pod č. 1840/2009 Sb. NSS). V nyní projednávané věci je nepochybné, že stěžovatel je civilistou ve výše uvedeném smyslu, když před odchodem do České republiky na Ukrajině pracoval jako mistr ve stavební společnosti a v České republice pracoval jako zahradník.

Z pohledu doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. opět zejména rozsudek ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 – 68) dále nestačí k udělení mezinárodní ochrany pouze reálná existence ozbrojeného konfliktu na území země původu žadatele, ale žadateli musí v důsledku takového konfliktu hrozit vážná újma v podobě vážného a individuálního ohrožení života nebo tělesné integrity z důvodu svévolného násilí. V situacích tzv. totálního konfliktu hrozí vážná újma v zásadě každému žadateli přicházejícímu z této země původu či postiženého regionu, neboť pouhá přítomnost na území této země nebo regionu jej vystavuje reálnému nebezpečí ohrožení života a tělesné integrity. Pokud ozbrojený konflikt nemá charakter tzv. totálního konfliktu, musí žadatel „*prokázat dostatečnou míru individualizace, a to např. tím, že prokáže, (1) že již utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám způsobení vážné újmy ve smyslu čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice; (2) že ozbrojený konflikt probíhá právě v tom regionu jeho země původu, ve kterém skutečně pobýval, a že nemůže nalézt účinnou ochranu v jiné části země; či (3) že jsou u něj dány jiné faktory (ať už osobní, rodinné či jiné), které zvyšují riziko, že terčem svévolného (nerozlišujícího) násilí bude právě on.*“ Kvalifikační směrnici se v citovaném rozsudku opět rozumí směrnice 2004/83/ES, ovšem závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 – 68, přijaté v návaznosti na rozsudek Soudního dvora ve věci *Elgafaji*, C - 465/07, jsou s ohledem na shodnou právní úpravu aplikovatelné i za účinnosti nové kvalifikační směrnice.

Stěžovatelovu námitku je nutno hodnotit jako nedůvodnou, neboť nejenže došlo, jak již bylo řečeno, k výraznému zmírnění konfliktu a ke stažení těžkých zbraní, ale především je nutno zdůraznit, že stěžovatel pochází ze Lvova, tedy ze západní části Ukrajiny a není tedy objektivního důvodu, proč by se měl na východě Ukrajiny vůbec zdržovat. Namítá-li pak stěžovatel, že došlo k rozšíření konfliktu i na západ Ukrajiny, nelze s ním souhlasit. Zdejší soud musí konstatovat, že události v Mukačevu a Lvově z července 2015, které má stěžovatel patrně na mysli, byly jen ojedinělým incidentem kriminální povahy mezi radikálními stoupenci tzv. Právěho sektoru a vládními úřady. Již z povahy věci tedy nejde o ozbrojený konflikt ve smyslu čl. 15 písm. c) nové kvalifikační

pokračování

směrnice. Nelze tedy hovořit o rozšíření ozbrojeného konfliktu z východu Ukrajiny na její západ, jak tvrdí stěžovatel. Stěžovateli tedy zjevně vážná újma ve smyslu čl. 15 písm. c) nové kvalifikační směrnice nehrozí.

Stěžovatel dále namítá, že „konkrétní důvody“ jeho žádosti o poskytnutí humanitárního azylu jsou zřejmé z obsahu spisu. V tomto směru ovšem v kasační stížnosti (i v předchozích řízeních) pouze uvádí, že na Ukrajině nemá žádné zázemí a v případě návratu by byl bezprizorný, jiné konkrétní důvody netvrdí. S těmito stěžovatelem uváděnými důvody se přitom vypořádal již žalovaný a krajský soud, přičemž tyto důvody nebyly shledány dostačujícími pro udělení humanitárního azylu, jak výše uvedeno.

V rámci posouzení této námítky stěžovatele, jakož i námítky, že hodnocení žalovaného týkající se humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu je značně zjednodušené a zcela nedostatečné, Nejvyšší správní soud připomíná svoji judikaturu týkající se samotného smyslu humanitárního azylu. Poukazuje přitom například na rozsudek ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55, který uvádí: *„Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. [...] Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu [...] ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.“* Ohledně přezkoumávání rozhodnutí o humanitárním azylu pak Nejvyšší správní soud poukazuje například na rozsudek zdejšího soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48, publ. pod č. 112/2004 Sb. NSS, z kterého se podává: *„V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení, zákon vytváří kriteria, podle nichž a v jejichž rámci se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry.“*

Soudy tedy nejsou oprávněny nahrazovat správní uvážení žalovaného svojí úvahou; pouze zkoumají, zda je rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu přezkoumatelně a logicky odůvodněno při zachování řádného procesního postupu. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl svou úvahu o důvodech neudělení humanitárního azylu (str. 6 napadeného rozhodnutí), a to dostatečně přezkoumatelným způsobem. Žalovaný se zabýval zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situací, věkem a zdravotním stavem stěžovatele. Hodnotil také argument stěžovatele o absenci zázemí ve vlasti, když uvedl, že případ stěžovatele nebyl shledán hodným zvláštního zřetele, neboť to, že místo jeho bydliště opustila jeho matka, nutně neznamená, že na uvedeném místě nemůže žít sám.

Explicitní nezhodnocení délky pobytu stěžovatele v České republice jako možného důvodu hodného zvláštního zřetele by pak ani nemohlo bez dalšího založit nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, neboť ani sám stěžovatel v řízení před žalovaným blíže nespecifikoval, že (a proč) by se o zvláštního zřetele hodný důvod mělo jednat. Ostatně udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu není nárokové, lze jej udělit pouze na základě úvahy žalovaného, která je v zásadě limitována toliko obecným zákazem libovůle. Nejvyšší správní soud souhlasí s hodnocením krajského soudu, že žalovaný nemohl vážit situaci stěžovatele jinak než jen z obecného hlediska, neboť stěžovatel v řízení před žalovaným neuvedl žádný z důvodů, který by potenciálně mohl být důvodem zvláštního zřetele hodným.

K námitce týkající se nedostatků odůvodnění rozhodnutí žalovaného, které stěžovatel spatřuje v tom, že žalovaný nevzal v úvahu délku jeho pobytu v České republice, Nejvyšší správní soud poznamenává, že žalovaný i tuto otázku v napadeném rozhodnutí, byť nikoli zcela explicitně, zohlednil. Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje s názorem krajského soudu, jenž v rozsudku uvedl, že pokud se žalovaný zabýval celkovou situací stěžovatele, vzal v úvahu i délku jeho pobytu v České republice. Toto hodnocení je patrné z celého kontextu rozhodnutí žalovaného, kdy lze např. citovat: *„Kvůli špatné ekonomické situaci odjel v roce 2002 za prací do ČR. Byl zde půl roku a po skončení platnosti víza se vrátil na Ukrajinu. Po půl roce opět získal vízum a odjel do ČR, kde zůstal až do roku 2012. [...] S vycestováním z vlasti neměl žádné potíže, od roku 2002 se na Ukrajinu vrátil asi dvakrát, od roku 2012 ani jednou. [...] Potvrdil, že se na Ukrajinu vrátil kvůli udělenému správnímu vyhoštění. Do ČR se vrátil v době trvání zákazu pobytu proto, že na Ukrajině je vše špatné a nechtěl tam žít. [...] Dále se správní orgán seznámil s rozhodnutím Policie ČR o zajištění [...] a závazným stanoviskem k možnosti vycestování cizince [...] Žadatel správnímu orgánu sdělil, že z vlasti do ČR odjel za prací, v roce 2012 se tam vrátil kvůli udělenému správnímu vyhoštění, ale zakrátko se přes udělený zákaz do ČR vrátil a pobýval zde nelegálně. [...] Dotyčný byl v minulosti z ČR již dvakrát vyhoštěn a v květnu 2012 do ČR přicestoval, přestože si byl vědom zákazu pobytu. [...] Správní orgán poukazuje na to, že jediným důvodem odjezdu jmenovaného z vlasti byla pracovní příležitost v zahraničí a o mezinárodní ochranu dotyčný požádal pouze z důvodů legalizace svého pobytu a neochoty se do vlasti vrátit.“* Žalovaný se tedy v napadeném rozhodnutí zabýval rovněž délkou pobytu stěžovatele v České republice a ani ze skutečnosti, že ji neshledal důvodem hodným zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu, nelze dovozovat, že by jeho rozhodnutí bylo nepřezkoumatelné, resp. trpělo jinými nedostatky.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel se dle svých tvrzení obává návratu na Ukrajinu proto, že by tam neměl žádné zázemí a byl by bezprizorný, přičemž na území České republiky již žije delší dobu. Jde tedy na straně stěžovatele o ekonomické důvody. Aniž by Nejvyšší správní soud zlehčoval důvody uváděné stěžovatelem, zdůrazňuje, že řízení o mezinárodní ochraně je třeba chápat jako institut sloužící k ochraně cizinců, kteří pociťují důvodnou obavu před pronásledováním v zemi svého původu nebo kterým by v případě návratu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy. Podle setrvalé judikatury Nejvyššího správního soudu přitom ekonomické potíže nejsou relevantním důvodem pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 – 65, ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004 –

pokračování

44, ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004 – 69, a usnesení ze dne 15. 10. 2015, č. j. 9 Azs 208/2015 – 22).

IV. Závěr

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 poslední věta s. ř. s.).

Dle obsahu soudního spisu žalovanému nevznikly žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti. Proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátkou JUDr. Annou Doležalovou, MBA, která mu byla ustanovena krajským soudem již v řízení o žalobě; toto zastoupení pokračovalo i v následném řízení o kasační stížnosti (§ 35 odst. 8 poslední věta s. ř. s.). Náklady spojené se zastoupením, tj. hotové výdaje advokátky a odměnu za zastupování, hradí v takovém případě stát. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovené zástupkyni odměnu ve výši 3100 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, celkem tedy 3400 Kč.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 17. prosince 2015

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu